

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Strategie rozvoje zeleně

Obec Velká Jesenice

© Zpracování 2018–2019

Jan Lonc, DiS.

Obsah

1. Obecné zásady použití rostlin při utváření venkovských prostor	1
2. Základní informace	5
3. Současnost obce	7
3.1 Extravilán	7
3.2 Intravilán	8
4. Analytická a návrhová část	9
4.1 Rozdělení zeleně.....	9
4.1.1 Významná místa v intravilánu obce a jejich zeleň	10
4.1.2 Ostatní místa v intravilánu obce a jejich zeleň	30
4.1.3 Zeleň v extravilánu obce	39
5. Místní části.....	50
5.1 Volovka.....	50
5.2 Veselice	55
6. Orientační propočet nákladů	58
7. Implementační část.....	62
7.1 Způsob řízení a organizační zajištění naplňování Strategie rozvoje zeleně	62
7.2 Systém financování Strategie rozvoje zeleně.....	63
7.3 Aktualizace Strategie rozvoje zeleně	64
7.4 Monitoring a vyhodnocení naplňování Strategie rozvoje zeleně.....	64
8. Závěr.....	65
9. Zdroje	66

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Zpracovatel:

Svazek obcí "ÚPA"
náměstí T. G. Masaryka 120
549 41 Červený Kostelec
IČ: 71211721

V rámci zpracovatelské organizace dokument vytvořil člen realizačního týmu projektu:

Jméno a příjmení: Jan Lonc, DiS.
Telefon: +420 603 341 442
E-mail: jlonc@volny.cz

Dokument byl vytvořen v rámci projektu „Efektivní správa obcí Červenokostelecka a Českoskalicka“ registrační číslo CZ.03.4.74/0.0/0.0/16_058/0007446. Financování projektu bylo následující: prostředky z Evropské unie (85 %), prostředky ze státního rozpočtu (10 %), vlastní zdroje (5 %).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Kontakty: Zpracovatel, objednatel

Zpracovatel:

Jan Lonc, DiS.

Střeziměřice 5

552 04 Chvalkovice, okr. Náchod

Telefon: +420 603 341 442

E-mail: jlonc@volny.cz

Objednatel:

Obec Velká Jesenice

Velká Jesenice 200

552 24

Telefon: +420 491 459 256

Web: velkajesenice.cz

E-mail: info@velkajesenice.cz

Starosta: Petr Jeništa, +420 602 475 931, starosta@velkajesenice.cz

Místostarosta: Jaroslav Zelený, mistostarosta@velkajesenice.cz

Úvod

Strategii rozvoje zeleně obce Velká Jesenice jsem se snažil pojmut tak zodpovědně, jak mi mé svědomí a mé vědomosti dovolily.

V rámci rozsahu zadání odevzdávám dílo, které by mělo být srozumitelným návodem na úpravu zeleně ve zmiňované obci.

Zda se půjde cestou mých doporučení, či nikoliv záleží převážně na vedení obce, ale i na občanech samotných.

V této práci se odráží mé dvacetileté zkušenosti v oboru a v nemalé míře se zde odráží i některé myšlenky a podněty ze soutěže Vesnice roku, kde jsem jako člen komise působil.

Byl bych tedy moc rád, kdyby se nekopírovaly obce, které získaly několik ocenění a stuh, ale občané si vážili své obce jako cenného originálu, který se s ničím nesrovnává. To, co je na obci výjimečné, se má pečlivě chránit, správně udržovat a citlivě rozvíjet.

Pravdou je, že dobré příklady táhnou a je dobré je následovat. Toto ovšem nelze dělat na úkor zavržení originality vlastní obce.

Zmiňuji to proto, že při hodnocení jsme s komisí měli možnost vidět mnoho krásných vesnic a nežádka se stávalo, že ty obce, které stuhu nejvíce čekaly, ji neobdržely. Mohlo to být způsobené právě tím, že se snažily kopírovat obce oceněné v předešlých letech, ale zapomínaly při tom na svoji výjimečnost. Ty obce, které ocenění nečekaly, byly naopak mile překvapeny. Oceňoval se především cit a intuice, kterou se osvědčené vedení obce řídilo, což bylo z velké části dáno srdečným vztahem k dané obci a respektováním tradic našich předků.

Čas jde stále kupředu a je třeba se smířit s tím, že pokrok jen stěží zastavíme. Doba malebných chaloupek s doškovými střechami a dřevěným roubením, kde se i tep srdce zpomalil, je bohužel za námi. To by nemělo měnit nic na skutečnosti, že vesnice má zůstat vesnicí a projevit by se to mělo zejména v jednoduchosti, přirozenosti a v provázanosti s okolní krajinou.

Tím, že u jednotlivých vybraných částí navrhuji určité změny, neznamená, že by obec byla zcela bez dobrých příkladů, spíše jsem se zaměřil na místa, která drobnými úpravami mohou přispět k vyšší funkčnosti a harmonii daného místa.

Výsledkem odevzdané práce je návod a postup, kterým směrem má obec z hlediska rozvoje a údržby zeleně směřovat. Díky těmto informacím bude moci vedení obce nejen lépe, efektivněji a kvalitněji udržovat svá veřejná prostranství, ale i snadněji zadávat kritéria při poptávce na detailnější zpracování jednotlivých prováděcích dokumentací.

1. Obecné zásady použití rostlin při utváření venkovských prostor

Zeleň na vesnici výraznou měrou obohacuje charakter krajiny a stejně tak dotváří i její identitu.

Jak dospět ke kvalitní zeleni na vesnici

1. Kvalitním zadáním – co, kde, kdy, proč (moudrý objednatel)

Kvalitním zadáním se rozumí takové zadání, kde objednatel i zhotovitel mají zcela jasno o realizačním výstupu zhotovitele (ať už se jedná o projekt nebo samotnou realizaci). To pochopitelně také znamená, že vedení obce by mělo alespoň z části vidět do problematiky zadaného díla (tj. nenechat se například omámit argumenty, jak jsou túje bezúdržbové a celoročně zelené, ale vědět, že takové dřeviny rozhodně nepřispějí k umocnění vesnického rázu v jejich obci).

2. Kvalitním projektem (zodpovědný projektant)

Tento bod úzce souvisí s bodem jedna s tím, že projekt opravdu není jen o tom, aby architekt ukázal, co všechno umí vytvořit, ale aby pak jeho dílo bylo možné i prakticky realizovat. O to více pak na vesnici platí rčení „V jednoduchosti je krása“.

3. Projednáním s občany (vstřícnost, trpělivost, čas)

Dost občanů špatně nese skutečnost, když se něco vytváří za jejich zády. Je zde určitý pocit netransparentnosti a různých jiných předsudků. Projednání s občany není vždy lehký úkol, neboť je třeba, aby se alespoň větší část shodla na rozumném výsledku. Vytváříme prostory pro lidi a s lidmi. Jedině tím si můžeme alespoň z části zaručit i vřelejší vztah občanů k výslednému dílu, na kterém se mohli sami podílet.

4. Kvalitní realizací (nejnižší cena není cestou k nejlepšímu výsledku)

Bohužel je povětšinou již v zadání, že nejnižší nabídková cena vyhrává. Pak se ale nemůžeme divit výsledkům realizovaných děl. Tím, že je v zadání nejnižší cena prioritou dáváme jasně najevo, že nám o hodnotný výsledek tolik nejde. Kvalitní dílo s sebou zákonitě musí nést i kvalitně ohodnocený výsledek. Proto je mnohdy lepší si celkové dílo rozdělit na etapy a realizovat ho po částech než se snažit dosáhnout kvalitního díla najednou s minimem prostředků.

5. Kvalitní údržbou

Tato skutečnost je velice často opomíjena a zejména se chybí u akcí realizovaných z dotačního titulu, kde na realizaci se povede získat požadovaná částka peněz, ale na údržbu v následných letech nejsou prostředky (dostatek pracovních sil, odbornost...) a ze strany obce často chybí finance na zadání údržby odborné firmě.

Je třeba myslet na to, že výsadbou rostlin proces nekončí, ale naopak začíná.

Zeleň jako živý organismus by se dal v tomto případě přirovnat třeba k dítěti, kde naše péče nekončí ve fázi, kdy jde dítě do školy, ale pokračuje dál až do jeho dospělosti, což je potažmo velice podobné péči o zeď. Výchovná fáze nově založené výsadby zeleně je proto hodně zásadní. O co je výchovná fáze kvalitnější, o to je udržovací fáze v pozdějších letech jednodušší.

6. Architekturou budov, která tvoří základní kostru vesnického rázu

Pokud je tato kostra narušena nevhodnými prvky, zeleň nemůže zachránit celkovou situaci, zeleň tvoří pouze doplněk a propojení sídla s okolní krajinou.

7. Novostavbami v obci s jasnými regulativy (zachování uliční čáry, sklon a barva střechy, barva fasády, dělení oken, použité materiály)

Jsou obce a bohužel je jich velice málo, které mají v tomto směru jasno. Vědí, že krásná obec je o harmonii zejména architektonických prvků a těmi jsou stavby.

Zachováním poselství našich předků (jednoduchost, symetrie, proporční vztahy, použité materiály, souladné barevné provedení aj.) dáváme najevo naši úctu a pochopení k původnímu záměru – ke kompoziční skladbě obce. Na tento původní záměr je dle autorova názoru nutné navázat! Protichůdným argumentem pak nemůže být to, že *je jiná doba a vše se mění* – to je sice pravda, ale mění se pouze vnitřní potřeby člověka. Je to jako s lidskou postavou, kdy současný člověk má sice jiné potřeby než člověk před sto lety, ale jeho tělo zůstává stále stejné, proto je určitě možné bydlet v domě, který respektuje architektonické hodnoty našich předků, a nejedna stavba je toho dnes důkazem.

8. Kosterními dřevinami v obci domácího původu – převážně listnaté

Každá domácí dřevina je zdrojem potravy a domovem pro mnoho užitečných živočichů.

Mnoho živočichů potřebuje ke svému životu pouze určité dřeviny (pokud v krajině tyto dřeviny chybí, jsou živočichové ohroženi.)

Užiteční živočichové tvoří přirozený řetězec a dochází tak k redukci škůdců, pomoci při opylení, přilákání ostatních živočichů aj. Domácí dřeviny spolu s živočichy jsou tedy významnými tvůrci ekologické stability v krajině.

Domácí dřeviny jsou esteticky působivé, proměnlivé během celého roku, působí přirozeně a nepůsobí cizí v naší krajině.

Tvoří harmonii s okolní krajinou (krajina přirozeně prostupuje do intravilánu obce a naopak).

Jsou užitečné z hlediska úkrytu, hnízdění a jako potrava mnohým živočichům.

Bývají součástí přirozeně se vyskytujících společenstev v krajině (topol, olše, vrba = mokřadní nivy).

Jsou cennou potravou i pro nás (ovocné stromy, léčivé květy, kůra, listy apod.).

Nelze opomenout ani využití dřeva jako stavebního nebo jinak umělecky cenného materiálu (truhlářství, tesařství, řezbářství...).

Díky použití domácích dřevin se projevuje naše individualita dané oblasti, regionu i státu.

9. Použitím rostlin domácích i zdomácnělých (pivoňka, šeřík apod.)

Výjimečně lze použít tvarový nebo barevný kultivar domácích dřevin (malokorunná lípa, červenolistá líska, okrasná jablonoň, plnokvětá třešeň v místě, kde je ovoce nežádoucí aj.). Je to dáno převážně pozměněnými podmínkami (ať už půdními nebo prostorovými), kde by jinak běžný druh domácí dřeviny neplnil funkci na něj kladenou.

10. Použitím lokálních, přírodě blízkých materiálů

Jedná se o lokální materiály (kámen, dřevo, místní deponie ornice aj.). Tyto materiály jsou nejen cenově přijatelné (díky krátké vzdálenosti přepravy), ale tvoří pak společně s ostatními místními materiály Genius loci (ducha místa). Jedná se i o společnou provázanost prvků na úrovni energetické.

11. Respektováním stávajících dominantních prvků v obci

Stávající dominantní prvky tvoří kostru celé obce a nejen na nich pak závisí ostatní prvky drobnějšího charakteru (nižšího významu). Příkladem nerespektování dominantních prvků může být třeba kostel na návrší osázený kolem dokola smrky nebo borovicemi. Tím potíráme nejen hodnoty obce, ale přicházíme o spoustu cenných možností, jako je např. hezký výhled do širého okolí, význačný orientační bod v krajině aj.

12. Utvářením kompozic zeleně tvořící jednotu s okolními stávajícími vegetačními prvky

Úpravy zeleně v obci mají výraznou vazbu na okolní krajinu.

Příkladem je použití stejných druhů dřevin v obci, které rostou v blízkém okolí, ve volné krajině (alespoň druhově), kvetoucí plané třešně nebo jabloně, kde dochází ke splynutí a sjednocení urbanizované i volné krajiny jako celku.

13. Respektováním měřítka dřevin vůči prostoru

Tato zásada se také často porušuje tím, že se zasadí do malého prostoru velké stromy, ale někdy se to děje i naopak, kdy na vesnici se použije kulovitá forma dřeviny v místech, kde by se krásně vyjímal vzrostlý strom ve své plné kráse.

14. Zapojením mládeže a občanů do přípravy i realizace děl

Chceme-li něco změnit, musíme v první řadě začít u dětí. Pokud se mládež od mala naučí, že zeleň je živý organismus a že na ní závisí naše existence, pak se předpokládá, že se v dětech vybuduje k zeleni kladný vztah, který se v pozdějších letech promítne i např. do snížení vandalismu a k větší úctě ke stromům a ostatní zeleni.

Současné problémy zeleně na vsnici

Nevhodné úpravy zeleně na návsi – snaha přiblížit se městu, spolu s nevhodnými výsadbami dřevin tzv. nepromyšlené kompozice s cizím sortimentem dřevin – tůje, cypřišky, jalovce, stříbrné smrky, spolu s nedostatkem prostoru pro kořeny.

Satelitní výstavba domů, kde nalezneme spoustu barev, tvarů a struktur, a dovolím si použít výrazu „chaotické hroudy“. Mnohdy je při stavbě použit nesourodý materiál, který je dovezen i ze vzdálených koutů světa a svým složením se mnohdy řadí k nebezpečnému odpadu a bude s ním jednou nakládáno jako např. dnes s azbestem. Projekt některých domů s sebou nese všemožnou snůšku nápadů stavebních architektů a majitelů, jen ne sounáležitost a harmonii s okolím. Povětšinou se jedná o pozemky, které jsou do posledního metru využity na výstavbu domů, a na zeleň bohužel nezůstává prostor. Tím vzniká v obci dost velký kýč, který nelze zelení nijak napravit.

Kontejnery na tříděný odpad, které svojí barevností, tvarem, materiálem a mnohdy i umístěním neharmonizují se svým okolím. Jiná situace by byla v případě kontejnerů provedených v jedné bílé barvě s názvy odpadů, které do nich patří.

Nekvalitní údržba ploch (neodbornost a záporný vztah k zeleni jako k něčemu podřadnému a méněcennému). Málokdo si uvědomuje tu obrovskou časovou náročnost, než dosáhne zeleň svého objemu, který plní svoji opravdovou funkci až po desítkách let. Proto jakýkoli zásah do živého stromu je třeba pečlivě zvážit, ale hlavně si dopředu uvědomit možné následky našeho počínání.

Význačný český zahradní architekt Josef Kumpán roku 1939 pronesl:

„Dnešní venkovský člověk, který má k dispozici nejrychlejší a poměrně laciné dopravní prostředky, přejímá nesmyslně módu měst, upravovat své okolí podle městského vzoru.

A tuto městskou zahradu kopíruje člověk v prostředí, které je obklopeno krásnými háji, ovocnými sady, pestrými loukami a bublajícími potůčky.“

2. Základní informace

Název obce: Velká Jesenice
Kraj: Královéhradecký
Okres: Náchod
GPS souřadnice: 50.3647108324, 16.0337979506

Statistické údaje:

Počet částí: 3
Katastrální výměra: 1 133 ha
Počet obyvatel: 735
Nadmořská výška: 286 m n. m.
(Místopisy cz, 2018)

Poloha

(Google maps, 2018)

Historie obce

Název obce byl zřejmě odvozen od velkých jasanů, kterým se dříve říkalo „jěsen“.

Dle zápisů o místním kostele vznikla Jesenice již ve 13.století, ale o vzniku nejsou podrobnější informace. Během třicetileté války byla totiž většina listin zničena, nebo odvezena, z dochovaných materiálů lze zjistit rozdělení obce na několik dílců, dvorů a zemanských a rytířských statků. Pod obcí se nacházely divoké duby, jasaný, olše a jilmy a nížinou tekla potok. Rybníky byly stavěny až v letech 1811–1823 opočenskými robotníky. (Historie obce, 2018)

Obec nikdy nepatřila jednomu majiteli, šlechtici odkupovali práva a statky, docházelo ke střídání majitelů. Po třicetileté válce byly majetky zkonfiskovány. Pozemkové zápisy byly vedeny od roku 1632, číslování domů a založení katastrů pozemků nařídil císař Josef II.

Do roku 1836 měla obec 183 pozemkových parcelních čísel (vlastnictví soukromé a panské).

V roce 1850 byly k Jesenici přiděleny osady Vinice a Volovka, obec poté měla 163 domů a 985 obyvatel. (Historie obce, 2018)

Jesenice byla v minulosti obsazena pruskou armádou (roku 1745), byla také místem setkání pruských a rakouských vojsk (roku 1778) či vzpoury obyvatel proti pruskému vojsku (roku 1866).

Po roce 1885 obdržela obec název Velká Jesenice, do té doby se užíval název Jesenice, později Jesenice u České Skalice. (Historie obce, 2018)

3. Současnost obce

3.1 Extravilán

Obec se nachází v Královéhradeckém kraji, v okrese Náchod. Leží jižně od města Česká Skalice, jižní stranou protéká řeka Metuje a severovýchodně od obce se rozkládá přehradní nádrž Rozkoš. Velká Jesenice se skládá ze tří částí, jsou to: Velká Jesenice, Veselice a Volovka.

Z leteckého snímku je patrné zastoupení zeleně v obci, kde zeleň tvoří cca ½ rozlohy intravilánu obce. Krajinná zeleně by mohlo být určitě více a jsou místa, kde by se zeleň do krajiny dala ještě začlenit pro snížení erozních ztrát půdy a zvýšení celkové ekologické stability.

3.2 Intravilán

V obci se nachází základní škola s pěti ročníky, mateřská škola, prodejna, pošta a obecní knihovna. Obec postavila novou vlakovou zastávku, převzala do péče své dceřiné společnosti vodovodní a kanalizační síť, vystavěla kořenovou čističku odpadních vod a dále tenisové a volejbalové kurty. Částečně je dobudována tělocvična, která slouží k sportovnímu i kulturnímu vyžití. Aktivní jsou také dobrovolní hasiči. (Webové stránky obce, 2018)

<http://www.velkajesenice.cz/?pid=28>

Obec má vytvořené nové plány pro svůj rozvoj (náves, školka, protipovodňový plán, plán omezení dopadů povrchového odtoku a podpora retence vod aj.).

4. Analytická a návrhová část

4.1 Rozdělení zeleně

Návrhová část dělí zeleň do tří kategorií:

Významná místa v intravilánu obce a jejich zeleň

Jsou to převážně místa, která tvoří tzv. kostru obce, což může být dáno jejich architektonickou hodnotou, umístěním na strategických místech nebo jejich frekvencí návštěvnosti (kostel, hřbitov, škola, obecní úřad, náves aj.).

Ostatní místa v intravilánu obce a jejich zeleň:

Jsou to místa, která v obci hrají úlohu dotváření celkového dojmu z obce, ale nehrají v obci dominantní úlohu (autobusová zastávka, zeleň u méně významných budov, zeleň sportovních areálů apod.).

Zeleň v extravilánu obce:

Zelené plochy mimo zastavěná území obce, která významně ovlivňují nejen krajinný ráz, ale nemalou měrou i život samotných obyvatel obce (aleje, remízky, tůňky aj.).

V průběhu zpracování dokumentace Strategie rozvoje zeleně, realizovala obec některé dílčí úpravy, které nebylo možno ze strany zpracovatele nijak ovlivnit ani zahrnout do této dokumentace.

4.1.1 Významná místa v intravilánu obce a jejich zeleň

Místa, která v současné době tvoří v zastavěném území obce významnou hodnotu, kterou je třeba chránit a dobře o ni pečovat.

- Kostel Nanebevzetí Panny Marie
- Sousoší Panny Marie
- Kaple sv. Františka Serafinského
- Socha sv. Václava
- Socha sv. Jana Nepomuckého
- Pomník obětem první světové války
- Náves
- Pomník Jendy Hofmana
- Základní škola

Kostel Nanebevzetí Panny Marie

Kostel se nachází blízko centra obce, blíže k jeho jihovýchodní části. Severně od kostela je umístěn hřbitov, který pak navazuje na sportovní areál v obci. (Jedná se o původně gotický kostel, který byl roku 1827 barokně upraven).

Kostel Nanebevzetí Panny Marie – současný stav, foto

Nedostatky:

- Lípy jsou vysazeny poměrně blízko zdi, kde mohou narušovat statiku podezdívky

Přednosti:

- Krásné místo, spojené s pěkným výhledem do okolí.
- Stavba je z určitých pohledů orámována vzrostlými stromy (lípami).
- Netřeba nic dotvářet, spíše chránit a udržovat.
- Pěkná kamenná zeď dotvářející jednotný ráz místa.

Pokud dojde k obnově základů pod bránu do kostela, stromy by se měly chránit a pokud možno provést odlehčovací řez z důvodů výkopových prací, které s největší pravděpodobností zasáhnou z větší části i kořeny.

Sousoší Panny Marie

Sousoší Panny Marie se nachází na jihozápadním okraji obce, na soukromé parcele 203/1. Vhodně umístěná socha, která zapadá do prostředí obce a má i vhodně řešené okolí. Zde by se nic neměnilo, jde spíše o průběžnou péči a zachování vyváženosti pohledu.

Foto /Google maps/

Kaple sv. Františka Serafinského

Římskokatolická kaple v obci Velká Jesenice, na vrchu Varta nad obcí, západním směrem. Je postavena v novorománském slohu ve tvaru půlelipsy a čelem je orientována k vesnici. Od roku 1995 je chráněna jako kulturní památka České republiky.

Vrch Varta je v některých knihovních záznamech i na starých mapách nazýván u sv. Františka. Správné a nejstarší pojmenování je „Na Vartě“. Zdaleka viditelná výšina se stromy a kaplí je dominantou obce a v minulosti sloužila i jako vojenská hláska. Kaple je od roku 2004 součástí znaku a vlajky obce Velká Jesenice. (Kaple sv. Františka Serafinského, 2018)

Současný stav – foto

Přednosti:

- Krásné místo, spojené s pěknými výhledy do okolí.
- Hezké architektonicky čisté, jednoduché a přitom moc silně působící dílo, hodící se svým charakterem do prostor obce.
- Stavba je vhodně orámována lipovým stromovím, s navazujícími liniovými výsadbami ovocných stromů v krajině.
- Vhodně umístěné přírodní sezení pro návštěvníky.
- Jedno z nejpůsobivějších míst v obci, kde netřeba nic dotvářet, spíše chránit a udržovat.
- Zarostlý ovocný sad (smíchaný se smrky) navazující západním směrem na kapli, by mohl časem plnit funkci potravy a přechodného ukrytu pro zvěř.

Nedostatky:

- Z mého pohledu příliš vzácné místo na pořádání májového ohně – nejlépe odsunout do jiných prostor.
- Vyhýbat se jakýmkoli náznakům kumulace odpadních materiálů včetně organických zbytků.

Socha sv. Václava

Socha sv. Václava se nachází na křižovatce na konci obce Velká Jesenice naproti čp. 162, kde se dělí cesty na Českou Skalici a na Říkov. Je umístěna v travnatém ostrůvku trojúhelníkového tvaru. Kolem sochy je dostatek prostoru jak na odpočinek, tak na výsadbu případné rámuující zeleně.

Současný stav – foto

Přednosti:

- Vhodné strategické místo na křížení dvou cest.
- Hezké umělecké dílo, hodící se svým charakterem do prostor obce.
- Socha má dostatek prostoru pro kulisu z okolní zeleně a správně řešené místo k odpočinku s lavičkou.

Nedostatky:

- Rozličný druh kamene s cedulí značící projekt „Průtah“, poněkud narušuje jednotu hlavního uměleckého díla. Je to dáno jednak svoji rozdílnou strukturou a složením, ale i mohutností konkurenčního prvku
- Absence jednotného pozadí pro sochu, která by pak lépe vynikla.

Možné řešení:

- Větší jednoty a zdůraznění sochy sv. Václava může být dosaženo výsadbou dvou stejných keřů, po stranách v blízkém pozadí sochy (šeřík, kalina obecná, keřová jabloň aj.) Viz vizualizace.
- Nesourodý kámen poblíž sochy zakrýt z hlavní pohledové osy nižším keřem.

Současný stav – půdorys

Navržený stav – půdorys

Navržený stav – vizualizace (podklad googlemaps)

Navržený stav ukazuje situaci, kde byla v zadní části sochy vysazena dvojice keřů – šerík a po straně druhově rozdílného kamene byl vysázen keř typu mahon, zimostřád apod. Socha tedy získá jednotnější pozadí a tím vynikne více její tvar a struktura.

Socha sv. Jana Nepomuckého

Socha se nalézá na jihovýchodním konci obce, na soukromém pozemku číslo 154 v soukromém vlastnictví (čp. 67).

Přednosti:

- Hezké umělecké dílo obohacující intravilán obce.

Nedostatky:

- Poměrně malá viditelnost sochy, která je zčásti zakrytá stavbou. Chybí prostor, ze kterého by se dala patřičná hodnota díla šířeji vnímat.
- Absence místa na zeleň – chybí prostor k orámování sochou zelení.

Možné řešení:

- Zvážit mobilní zeleň v nádobách pro větší upoutání pozornosti.
- Zvážit přesun sochy na jiné místo.

Současný stav – foto

Pomník obětem první světové války

Pomník hrdinům za osvobození národa za první světové války se nachází na křižovatce ve středu obce.

Přednosti:

- Relativně vhodné místo ve směru do návsi obce.
- Pomník jako hezké umělecké dílo.
- Místo s dostatkem prostoru pro rámuující zeleň.
- Za prostorem pomníku je umístěná lavička k odpočinku.
- Pomník má v popředí okrasný záhon.

Nedostatky:

- Samotné dílo je poněkud níže položené, než je hlavní pozorovací bod (silnice).
- Pomník není umístěný ve středu plochy a poněkud zvláště natočený.
- Natočení pomníku nedává možnost plně vnímat pomník osově, s žádnou navazující komunikací.
- K pomníku je hlavní středová osa od silnice zaplacená a nevede k němu cesta.
- Pomník je nejvíce vnímatelný ze silnice, ale z důvodu rychlosti projíždějícího auta je pouze těžko postřehnutelný.
- Pomník má tvořené pozadí z jehličnatých dřevin nejednotné výšky (což omezuje klidné vnímání pomníku) a nevhodného druhového složení pro vesnické prostředí (jehličnaté dřeviny zejména tůje, cypřišky a jalovce do vesnického prostředí nepatří).
- Zbývající prostor za pomníkem je bez zvláštního konceptu, což je na takovém místě škoda.
- Kontejnery na tříděný odpad svojí rozdílnou barevností na sebe upoutávají pozornost a celkovému prostoru zbytečně snižují jeho estetickou hodnotu.

Možná řešení:

- Zrušit stávající oplocení a tím pomník více otevřít pohledům.
- Vyfrézovat současné pařezy po odstraněných stromech a odstranit také tůje, jalovce a tvarované plůtky, které nemají v současné době celkové koncepční řešení. Dosadit k 100. výročí dva stromy nové, nižší a nejlépe s menší korunou. Pokud by měla být zachována červenolistá barevnost jako u předešlých stromů (což je v tomto případě schůdné řešení z důvodu upoutání pozornosti), mohou se předešlé stromy nahradit méně vzrůstnými taxony (*Prunus cerasifera 'Nigra'* nebo *Malus Royalty*).
- Na základě požadavků obce prostor dořešit tak, aby byl co nejlépe využitelný a jeho ztvárnění odpovídalo významu daného místa.
- Kontejnery na tříděný odpad zakrýt vhodnou konstrukcí hodící se k navrženému mobiliáři.
- Celkový pietní prostor ohraničit vyvýšenou obrubou pro zabránění vjíždění aut na trávník.

Současný stav – půdorys

Současný stav – foto

Červenolisté buky jsou v současné době vykáceny – viz současný stav – foto.

Navržené řešení 1 – půdorys

Navržené řešení 1 – vizualizace

Navržené řešení 2 – půdorys

Navržené řešení 2 – vizualizace

Navržené řešení 3 – půdorys

Navržené řešení 3 – vizualizace

Navržená řešení:

Pokud bychom počítali s tím, že pomník zůstane na svém místě, pak by bylo prospěšné vytvořit pomníku jednotné a harmonické prostředí (nejlépe tvarovaným živým plotem např. z habru). Pomník není zcela symetrickým dílem, a proto není podmínkou vytvářet symetrii i v jeho okolí, nicméně nám symetrie vymezuje nějaký pohledový rámec, na který můžeme lépe soustředit svoji pozornost. Proto by bylo možné tento rámec vytvořit dvěma stromy, které nebudou v blízké době přerůstat plánované měřítko (ne dřeviny rychle rostoucí). Mohou se použít stromy nejlépe malokorunné jako je např. hloh (*Crataegus laevigata* 'Plena'), střemcha (*Prunus padus* 'Nana'), různé okrasné jabloně (*Malus* 'Evereste', *Malus baccata* aj.). Ke zdůraznění místa by také pomohlo odstranění kovového oplocení.

Druhá část obecního prostoru za pomníkem odděleným živým plotem může sloužit jako oddechový parčík se svým vlastním prostředím (dominantní prvek – kamenná/dřevěná plastika, květinový záhon, lavičky, zpevněná cesta k lavičkám apod.

Varianta č. 1

Počítá s nízkým živým plůtkem z kvetoucích keřů oddělujících cestu od oddechové části, kde jsou umístěny lavičky spolu s dominantní plastikou uprostřed volné travnaté plochy, orámovaná dvěma kvetoucími keři (*Philadelphus coronarius* 'Belle Etoile', *Spiraea cinerea* apod.). Cesta k lavičkám by mohla být mlatová (štěrková), která by v takovém prostředí působila přirozeně s nutnou pevnou kamennou/betonovou obrubou. Cesta nemá charakter cesty okružní, a proto je vhodné ji udělat minimálně 1,5–2 m širokou. Lavičky by měly být dřevěné, hodící se do venkovského prostředí ve shodné povrchové úpravě jako na dřevěném zákrytovém opláštění u přístřešku pro kontejnery na tříděný odpad. Pokud by se kontejnery nezastřešovaly, pak by stačilo zhotovit kovovou konstrukci ve tvaru „U“ a tu pak oplástit dřevěnými latěmi, nejlépe z tvrdého dřeva. Problém nastává u nezastřešených kontejnerů v zimních měsících, kdy napadne sněh.

Varianta č. 2

Řeší stejnou koncepci prostoru s rozdílem proměnlivého kvetoucího květinového záhonu jako pozadí pro plastiku namísto živého plůtku z keřů, u varianty č. 1.

Varianta č. 3

Počítá s přesunem pomníku do druhé samostatné části řešeného prostoru. Je to z důvodů malé viditelnosti a celkové možnosti vnímat stávající pomník od hlavní komunikace. V současné době je pomník utopen pod terén silnice a částečně zacloněn stávajícím oplocením. V důsledku zvláštního natočení pomníku ke křižovatce je omezeno vnímání hodnoty díla. Zároveň tato varianta řeší zachování stávajícího oplocení od silnice, oddělení prostoru od sousední hlavní komunikace keřovou pásovou výsadbou ve tvaru U. V této části by pak mohlo vzniknout dětské hřiště společně s lavičkami na posezení a vhodnou dopadovou plochou pod herními prvky. V druhé části pozemku, kam by byl přesunut pomník, jsou rovněž umístěny lavičky, volně v travnaté ploše pro klidné posezení.

Ve všech variantách je počítáno i s výsadbou stromu do travnatého trojúhelníkového prostoru u kontejnerů, který by měl být nejlépe stejného druhu s ostatními nově vysazenými pro větší sjednocení prostoru. Rovněž obruba trávníků by zde měla být shodně provedená, jako u ostatních ploch.

Náves

Na zpracovaný projekt „Velká Jesenice – Náves“ se váže nová vize návěsního prostoru, který v sobě zahrnuje multifunkční komplex – hasičskou zbrojnici, sběrný dvůr a obecní úřad. Nové dílo se má realizovat na současných parcelách číslo 1545 a 19/1.

Dle nového návrhu (studie) by mělo v oblasti návsi dojít k výsadbě 28 ks nových stromů, 48 m² trvalkových výsadeb a štěrkového trávníku o rozloze 502 m².

Posouzení navrženého díla:

Studie návsi je adekvátní budoucí celkové situaci. Projekt počítá i s vodním prvkem, který svými liniemi a moderním pojetím kontrastuje se stávajícím rybníkem na protější straně komunikace.

Architektonický vzhled budov je pojatý tak, aby svou strukturou a barvou fasády zapadal do venkovského prostředí a rovněž materiály, sklon a barva střechy odpovídaly vesnickému rázu.

Do stavby je včleněno moderní nesymetrické umístění a vzhled oken, který na mně spolu s vodním prvkem a velkou dlážděnou plochou působí poněkud městským dojmem. Je to pouze můj subjektivní pocit vnímání vesnických staveb, kde spatřuji jejich krásu zejména v jejich jednoduchosti, proporcích a symetrii. Nezřídka se u staveb stávalo, že pokud neumožňovala stavba symetrické rozvržení oken, dělal se do zdi zahloubený výklenek (nika), aby simuloval umístění okna a tím nenarušoval symetrii domu. Důležitost symetrie stavby se tedy stávala jednou ze základních kompozičních zásad navozující pocit klidu a harmonie (viz. foto vpravo - dům v obci u kostela).

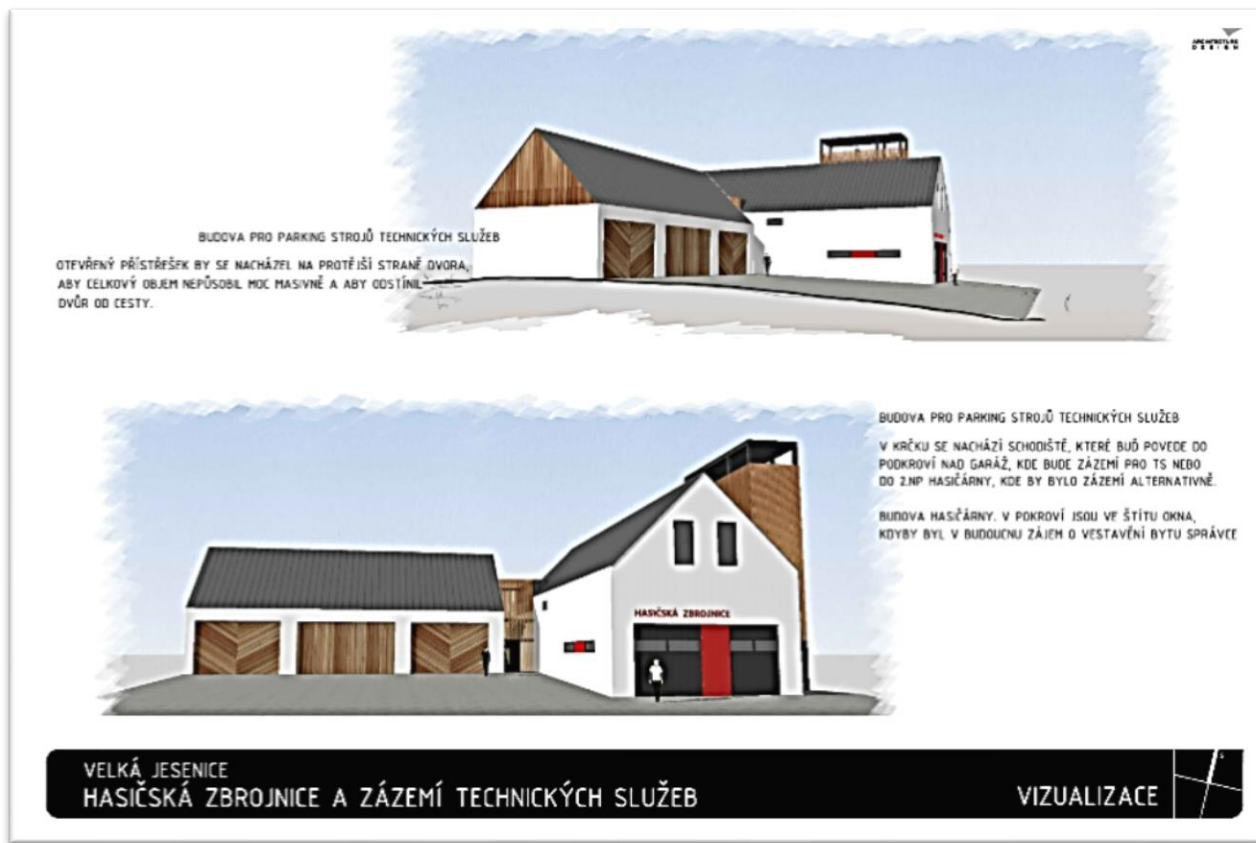

Současný stav – foto

Druhá varianta vzniklá později (obr. dole), je variantou vhodnější, co se týká potřeb obce a zároveň i možnosti lepšího architektonického začlenění do návěsního prostoru obce.

Pomník Jendy Hofmana

Pomník se nachází u kostela, vpravo od brány.

Dobrovolník ve francouzském letectvu pilot Jan Hofman padl dne 18. 3. 1917 ve vzdušném boji u obce Roucy ve Francii. Je to jediný český pilot, který padl za první světové války na straně Dohodových mocností. Tento pomník v rodné obci byl odhalen 16. 9. 1928 za přítomnosti Hofmanova otce, Hofmanova spolubojovníka pilota Augustina Charváta, ministra národní obrany Františka Udržala, ministerského rady Dr. Skalického, zástupců francouzské mise a velvyslanectví, zástupců letectva, mnoha organizací a mnoha řečníků – článek o slavnostním odhalení pomníku je v časopisu Letec ze dne 15. 10. 1928. Dívka na pomníku za Hofmanem symbolizuje vlast.

<https://www.vets.cz/vpm/8458-pomnik-obetem-1-svetove-valky/>

Současný stav – foto

Přednosti:

- Vhodně umístěný pomník (poblíž centra obce a kostela).

Nedostatky:

- Túje východní tvořící symetrickou podsadbu k pomníku svým druhovým zastoupením neodpovídají dřevinám vesnického rázu.

Možné řešení:

- Zachovat v současném provedení s možností odstranění nebo záměnou tújí za jiné vhodnější dřeviny.
- Při vytvoření jednotnějšího pozadí plastiky by pomník více vynikl.

Vize ukazuje možnou situaci, kdy má pomník jednotné pozadí ze stálezeleného ptačího zobu, aby lépe vynikla silueta pomníku a popředí výraznějších barev, které přitahuje pozornost.

Vizualizace

Základní škola

Základní škola se nachází ve středu obce, na parcelním čísle 14. Je to hezká budova, která svoji symetrickou architekturou navozuje klid a harmonii.

Přednosti:

- Vhodně umístěná budova v centru obce.
- Správně architektonicky navržená stavba do vesnického prostředí.

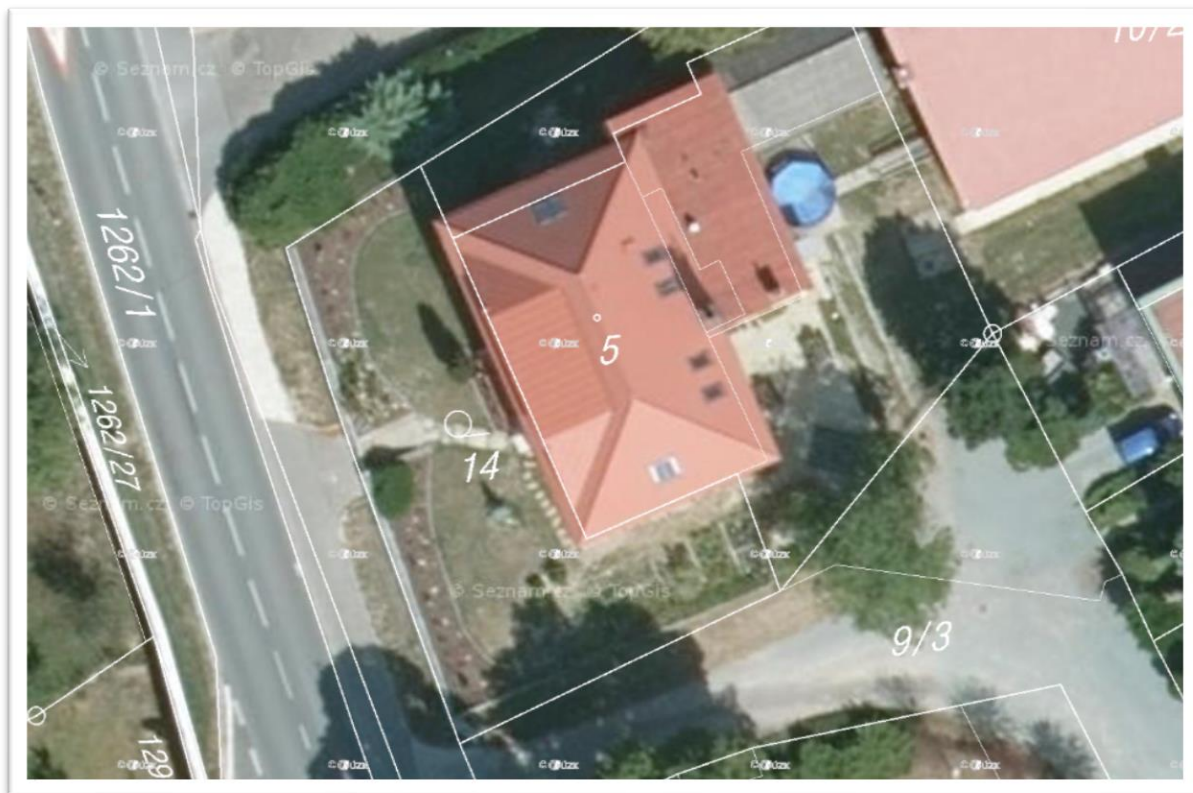
Nedostatky:

- Jehličnany po stranách vstupu narušují harmonickou symetrii budovy, kde z jihozápadní strany mohou v budoucnu také budově stínit.

Možné řešení:

- Momentálně nejjednodušším řešením by bylo uvolnit budovu od jehličnatých dřevin a spíše ji po stranách orámovat, aby její hodnoty mohly lépe vyniknout.
- Dosadit do záhonů trvalky, které svými květy budou vhodně doplňovat celkové barevné ladění během roku, spolu s fasádou budovy. Pokud byly stromy vysazeny z důvodů ozdobení na Vánoce, pak doporučuji dva stejné druhy a nejlépe zakrslé, aby nenarušily výše zmiňovanou symetrii budovy (*Picea glauca* 'Conica', *Picea omorika* 'Nana'...).

Současný stav – půdorys

Současný stav – foto

Doporučená úprava – vizualizace

4.1.2 Ostatní místa v intravilánu obce a jejich zeleň

Místa, která vyžadují částečnou změnu, která ale není příliš komplikovaná a lze ji v některých případech uskutečnit i na základě ideových skic.

- Předzahrádkové návesní prostory
- Mateřská škola s obecním úřadem
- Pozemek u kaple
- Rybníky v obci
- Ovocné stromy na hřišti
- Plánované parkoviště pod kostelem

Předzahrádkové návesní prostory

Jedná se o parcelu číslo 88/1 ve vlastnictví obce, která tvoří hezky upravený venkovský prostor s ovocnými stromy a s dostatkem prostoru. Taková místa vytváří v obci velkou hodnotu.

Je třeba tato místa chránit a v případě dožití stromů na těchto místech, obnovu pečlivě zvážit a citlivě navázat na předchozí výsadbu v podobném duchu.

Současný stav – katastrální náhled

Současný stav – foto

Mateřská škola s obecním úřadem

Budova školky a obecního úřadu se nachází v západní části středu obce za velkým rybníkem. K budově náleží poměrně rozsáhlý pozemek o výměře 2 317 m² s převážně travnatou plochou, s roztroušenými herními prvky a převážně jehličnatými dřevinami.

Nově je vypracován projekt na obnovu herních prvků, který řeší nové herní prvky a jejich rozmístění.

Obecní úřad bude po dokončení projektu návsi přesunut do nových prostor vedle sportovního areálu.

Přednosti:

- Prostorově i situačně vhodné místo (spádově cca uprostřed obce s dostatkem prostoru na herní prvky a pohyb dětí).

Nedostatky:

- Prostor je zbytečně členěn nahodilými výsadbami jehličnatých dřevin, které nedávají stín ani jiný užitek, navíc mohou být i některé z nich (chvojka klášterská) toxické (po požití selhání ledvin) a zároveň slouží jako mezipřístřeší rzi hrušňové.

Možná řešení:

- Vytvořit nový koncepční návrh zeleně tak, aby byl brán zřetel k zásadám použití rostlin na vesnici.
- Druhá skladba rostlin, aby odpovídala prostředí mateřské školky (nejedovaté, netrnité, jedlé, s možností kreativity dětí – vrbové průlezky, voňavé a jedlé keře, rostliny lákající motýly, hmyz aj.).
- Kompozičně vytvořit spíše ucelené záhony s volnou travnatou plochou s novými herními prvky a jejich dopadovými zónami.
- Na základě dotazníku (ve spolupráci s učiteli) zjistit, co by děti preferovaly (jízdní dráhu pro koloběžky, průlezku z vrbového proutí, brouzdaliště...) a dle požadavků sestavit plán.

Současný půdorys školky

Současný stav – foto

Navržené nové herní prvky (firmou Bonita dětská hřiště)

Dětské hřiště u základní školy

Hned vedle základní školy se nachází dětské hřiště, které má své útulné prostředí a není zde potřeba velkých změn, pouze doporučení. Do budoucna jalovce nahradit vhodnější a užitečnější keřovou výsadbou, případně i keřovým ovocným stromem. Stávající borovice se může přizdobit na Vánoce.

S vánočním stromem pro obec by se zřejmě dalo počítat později spíše poblíž nového obecního úřadu na návsi.

Stávající stav – půdorys

Stávající stav – foto

Pozemek u kaple

Pozemek s parcelním číslem 716/3 pod kaplí sv. Františka Serafínského.

Tento pozemek je vedený jako ovocný sad a tvoří tak na okraji obce přirozený přechod do krajiny. Tento sad byl nedávno osázen novými stromy (třešně, jeřáby, buky, slivoně...), které budou mít trochu těžší práci s ujímáním z důvodů ponechaných mohutných kořenů v zemi po vykácených stromech.

Tato nová dosadba ovocných stromů je chválný čin ze strany obce.

Půdorys

Současný stav po výsadbě

Rybníky v obci

Rybníky v obci se nachází poblíž sebe, ve středu obce a jsou tři: Velký rybník, Malý rybník a Koupaliště.

Velký rybník se nachází na parcelním čísle 120/1 (nejhornější), malý rybník je situován nedaleko rybníku Velkého směrem k dolnímu konci obce. Nachází se na parcele číslo 124/2 a svou rozlohou je z rybníků nejmenší. Koupaliště je vodní plocha umístěná na parcele číslo 128/5 v nejspodnější části spádové oblasti návsi.

Rybníky se pronajímají k chovu ryb a plní zároveň řadu významných funkcí, počínaje chovem ryb, využití jako požární nádrž až k výrazné funkci ekologické – zachování biodiverzity (pestrosti, rozmanitosti) druhů, a to jak živočišných, tak rostlinných.

Velmi přínosná je také funkce klimatizační, kdy vodní plocha vyrovnává teplotní výkyvy, za horka ochlazuje a při chladu naopak okolí rybníku zahřívá. Regulují vzdušnou vlhkost a vyrovnávají tak i teplotní výkyvy okolní krajiny. Jsou tedy termoregulačním činitelem.

V neposlední řadě rybníky slouží k odstraňování sloučenin dusíku, zachycení fosforu či odbourávání částí škodlivin (zbytky léčiv, hormonů, domácí chemie apod.). Plochy však nesmějí být přetěžovány, jejich schopnost příznivého působení poté ztrácí.

Rybníky je proto třeba chránit a chovat se k nim jako k důležitému prvku v našem životě.

Současný stav – půdorys

Ovocné stromy na hřišti

Na hřišti se nachází cca 7 ks ovocných stromů, které bude potřeba do budoucna řešit, co se týká jejich perspektivy a zdravotního stavu. Momentálně by se dalo říci, že problém nemají stromy, u kterých nebyl proveden hlubší řezný zásah do dřeva. U těch, kde došlo k odříznutí silnějších větví se tvoří dutiny v kmeni, hrozí hniloby a následně úhyn.

Z mého pohledu by bylo vhodné oddělit zelení sousední soukromou stavbu a pak ponechat perspektivní dominantní stromy, dokud bude jejich zdravotní stav adekvátní a bezpečný vzhledem k jejich umístění.

Současné stromy navrhuji prosvětlit (odstranění zahušťujících slabších větví – nejlépe řezem cca na 3 etapy), aby se snížilo riziko rozlomení koruny zejména při silnějších nárazech větru.

Podél sousedního oplocení provést liniovou výsadbu keřů (např. *Ligustrum vulgare* 'Atrovirens') a ponechat perspektivní ovocné stromy. Jako nejperspektivnější se na první pohled jeví zřejmě třešně.

Stromy nebyly na místě podrobně zkoumány, a proto doporučuji v době olistění nechat stromy zhodnotit odborníkem (délka přírůstků, vzniklé dutiny apod.).

Po výsledku zhodnocení a doporučeného řešení je pak možné projednat výsledek se zastupiteli a stanovit, jakou formou by proběhla případná obnova některých stromů.

Současný stav – foto

Plánované parkoviště pod kostelem

Plocha určená pro budoucí parkoviště se nachází pod kostelem na obecním pozemku parcelní číslo 178/1. Jedná se o prostor naproti soše sv. Jana Nepomuckého, kde by v případě pohřbů, mší a ostatních akcí vznikla nová místa pro parkování.

Současný stav – půdorys

Současná situace je na přeměnu poměrně složitá, neboť je třeba respektovat pár zásadních skutečností:

- Parkoviště bude muset respektovat volný přístup k sousední parcele číslo 188/113.
- Na stávajícím obecním pozemku se nachází vzrostlé stromy (lípa a jasan), které jakýkoli stavební zásah příliš neuvítají, a navíc se parkujícími auty bude zem zhutňovat a hrozí zde riziko nedostatku kyslíku, destrukce u kořenů stromů a potažmo i odstavování větví (schnutí a opad) do prostor parkoviště.

Možné řešení:

Je velmi málo pravděpodobné, že by stávající strom (jasan), který se nalézá na místě budoucího parkoviště, neutrpěl při budování parkoviště. Pokud by se dokázal zachovat stávající jasan, bylo by to prospěšné, neboť již byly v předchozích letech vykáceny vzrostlé lípy a dostatek zeleně je zde žádoucí. Je třeba si ale uvědomit, že jakékoli narušení kořenů při stavbě parkoviště může v budoucnu ohrozit i okolní domy z důvodů narušení statiky a zdravotního stavu stromu. Pokud by se vedení obce rozhodlo pro zbudování parkoviště, reálné řešení tedy představuje spíše odstranění tohoto jasanu. Parkoviště by zasahovalo až po cestu do domu s čp. 117, která je součástí parcelního čísla 178/1.

Za cestou by vznikl travnatý prostor pro případný přesun sochy sv. Jana Nepomuckého, natočeného k hlavní silnici, včetně keřového orámování (*Buxus sempervirens*, *Hydrangea arborescens*...).

Parkoviště by mohlo mít více přírodní charakter, obroubené ocelovou pásovinou s kovovými hřeby v zemi a vysypané štěrkem.

Pokud by se před dům s čp. 117 přesunula socha, pak by se měly kontejnery na tříděný odpad (rušivý prvek) alespoň uspořádat do zastřešeného dřevěného přístřešku.

Půdorys – navržené řešení

4.1.3 Zeleň v extravilánu obce

Místa v krajině, která dávají obci možnost větší integrace do okolního prostředí, které je natolik důležité, že bez něho obec ztrácí své kořeny a nemá ani trvale udržitelnou budoucnost.

Zeleň v extravilánu se významnou měrou podílí na stavu mikroklimatu v obci.

Extravilánová zeleň zejména ovlivňuje:

- Snížení síly větru v obci.
- Snížení vysokých letních teplot a zvýšení vzdušné vlhkosti v obci.
- Snížení hluku a prachu v obcích.
- Snížení jedovatých pesticidních zplodin na soukromých zahradách (převážně v okrajové části obce).
- Zvýšení úrodnosti ovocných stromů v soukromých zahradách a zvýšená produkce medu (vhodní opylovači, medonosné rostliny).
- Snížení půdní eroze.
- Estetickou hodnotu v krajině (průhledy, výhledy, orámování, propojení obce do krajiny ...).
- Další faktory, zejména pro zachování ekologické stability (pojemutí vodních srážek - zásadní při přívalových deštích), jako úkryt pro dravce lovcí na polích myši, jako potrava a hnízdění mnohých obratlovců aj).

Velká Jesenice je obcí, která má průměrný podíl zeleně v krajině, a rozhodně by bylo vhodné tuto zeleň udržet, chránit a nejlépe její hodnoty novými výsadbami i zvyšovat. Níže jsou popsána strategická místa v extravilánu obce se stručným popisem.

- **Alej smíření**
- **Obecní pozemek u kaple směrem k lesu**
- **Boží muka na rozhraní k. ú. Velká Jesenice/Volovka**
- **Ovocná alej u vedlejší silnice**
- **Ovocná alej u hlavní silnice**
- **Ovocná alej za hřištěm směrem k Rozkoši**
- **Smíšená alej na kopec jedliny**
- **Zeleň podél komunikace od České Skalice**
- **Kořenová čistírna odpadních vod**

Alej smíření

Nachází se na západním konci obce Velká Jesenice, pod kaplí sv. Františka Serafínského, jižním směrem k Novému Dvoru a Volovce.

Vznik aleje byl zřejmě v roce 1998, kdy došlo k sázení stromů a keřů různými národnostními dobrovolníky, a to jako symbol usmíření a vzájemné tolerance všech států.

V dnešní době se dochovala část této aleje a bylo by prospěšné tuto alej doplnit (dosadit novými stromy), kde by se do výsadby mohly zapojit děti z místní a děti z okolních škol jako symbol smíření. Tím, jak by děti postupně dospívaly, by také rostly jejich stromy a myšlenka na společné dílo by symbolicky stmelovala dobré sousedské vztahy.

Současný stav – půdorys a foto

Vhodné druhy pro dosadbu aleje smíření by měly být druhy vyskytující se v okolí a sjednocující tak obec s krajinou (bříza, trnka, myrobalán, jabloně, slivoně, třešně...). Není podmínkou, že by měla být alej tvořená stromy, může být tvořena i keři, které mají větší regenerační schopnost (v případě poškození zemědělskou technikou, zvěří aj.) Stromy by mohly být z důvodu výhledu na kapličku z okolí, raději až od poloviny cesty směrem k Novému Dvoru.

Obecní pozemek u kaple směrem k lesu

Tento pozemek s parcelním číslem 720/5 se nachází na západním konci obce Velká Jesenice mezi kaplí sv. Františka Serafinského a mezi lesem parcelní číslo 702/1.

Je to pozemek s rozlohou 8 834 m² s návazností na sousední obecní pozemek směrem k obci, který je také ornou půdou, ale byl osázen ovocnými a jehličnatými stromy.

Správně by se měl tento pozemek převést na pozemek lesní nebo na ovocný sad, aby se na něm daly do budoucna vysazovat dřeviny.

Tento pozemek tvoří poměrně rozsáhlou mezeru mezi pozemkem lesním a remízem směrem ke kapli. Z tohoto důvodu je přerušen migrační řetěz biokoridoru, který by mohl v budoucnu po určitých úpravách plnit.

Půdorys

Možné řešení:

Navrhuji tedy tento pozemek v budoucnu přeměnit na osázený remízek navazující na pozemek s parcelním číslem 710, s tím rozdílem, že by bylo lepší rozvržení rostlin takové, aby ze severní strany pozemku byla řada např. smrků a ostatní část ovocný sad s přechodem k cestě z keřových výsadeb typu (*Rosa canina*, *Prunus spinosa*, *Prunus cerasifera* aj.) Tento remízek by mohl být zakončen výsevem lučního pásu po obvodu. Zřejmě bude potřeba v některém vhodném místě u lesa zachovat i přejezdový pás pro zemědělskou techniku.

Tento remízek nebude sloužit jen jako úkrytové místo pro zvěř, ale bude plnit mnoho užitečných funkcí:

- Protierozní (zabraňuje erozi půdy nejen větrné (svoji nadzemní hmotou), ale i vodní, což je dané zejména kořenovým systémem rostlin).
- Jako větrolam (je dáno správným uspořádáním dřevin a jejich nadzemní částí).
- Vytvoření stálého mikroklimatu (menší vysušování půdy větrem).
- Filtrační (filtr půdní i vzduchový, který zachycuje prach, postřiky, hnojiva aj.).
- Jako celkové podpoření místní flóry a fauny s již zmiňovanou funkcí potravní pro vysokou zvěř, včely a ostatní užitečný hmyz.

Boží muka na rozhraní k. ú. Velká Jesenice/Volovka

Tento pískovcový křížek se nachází na křižovatce od Velké Jesenice směrem na Veselici, za hlavní silnicí Jaroměř – Nové Město nad Metují. Nachází se na soukromých pozemcích, a proto obec nemá příliš možností provést u tohoto místa vhodnou výsadbu zeleně. Je třeba se domluvit s vlastníky pozemku, neboť je křížek umístěný na soukromé půdě, která by se ale z důvodů trojúhelníkového rohu špatně obdělávala. Pro stromy je zde méně místa, ale pro orámování vyššími keři (které jsou vhodnější i z důvodu dobré regenerace po poranění) by bylo místa dostatek. Může to být např. *Sambucus nigra*, *Prunus cerasifera* aj.

Křížek, současný stav – foto

Křížek – vizualizace (bez černý), zdroj: /googlemaps/

Ovocná alej u vedlejší silnice

Ovocná alej je jedním z velmi důležitých krajinných prvků v obci. Plní řadu nezastupitelných rolí nejen pro krajinu, ale i pro obec samotnou (její malebnost a integrita do okolí).

Je třeba tyto aleje v co největší míře chránit a v případě úhynu dosazovat. Velkým rizikem pro takto krásné aleje a stromořadí se stává člověk s motorovou pilou v ruce. Neznám alej, která by měla jakýkoli zdravotní problém bez předchozího zásahu člověka.

Jakýkoli zásah do dřeva stromů silně zkracuje jejich životnost. Nejhorší na tom většinou je to, že dokud jsou stromy mladé a řez relativně dobře snáší, tak si jich nikdo nevšímá. Až teprve v tom nejlepším produkčním věku za cca 20–30 let, kdy už na stromě nelze cokoli měnit, bývá strom silně poškozen nesprávným řezem do staršího dřeva.

Je pochopitelné, že nejhezčím krajinným prvkem je strom ve své plné kráse (přirozený habitus stromu – bez řezu). Pokud by však měla být u cesty zmrzačená torza řezem, pak raději tvarujeme stromy hned od mládí (na kosterních/hlavních větvích) do ploché koruny, která nebude vadit ani zemědělcům, ani silničářům. Je to však nouzová varianta a únik před řezem zmrzačenými stromy. Lepším řešením je pochopitelně stromy respektovat. Respektovat jejich kořenový systém a také prostor pro korunu a na to pomýšlet již při výsadbě.

Jednou z možností je směna obecního pozemku (aby nepřišli zemědělci o výměru půdy) za širší travnaté pásy u stromů a nedocházelo tak k poškozování kořenů a jejich korun. Travnaté pásy by tak zároveň sloužily jako protierozní opatření, kterých je stále v krajině hodně málo.

Stávající jabloňová alej se nachází na parcele číslo 1274/4 ve vlastnictví obce. Bohužel druhá strana už obci nepatří a v tomto případě je moc hezké, že je alej zachována.

Současný stav – půdorys

Současný stav, foto

Ovocná alej u hlavní silnice

Jedná se o alej z větší části z ovocných stromů, ale vtroušeně se zde nachází i břízy, javory, myrobalán, keře černého bezu apod.

Tato alej plní mnoho funkcí stejně jako předchozí a navíc tím, že je u hlavní komunikace je jedna z jejich hlavních funkcí protihluková a protiprašná kulisa.

Je třeba jako v předešlém případě o tuto alej pečovat a byť není ve vlastnictví obce, tak být alespoň ve spojení se správou silnic a snažit se konzultovat jednotlivá řešení.

Současný stav – půdorys a foto

Ovocná alej za hřištěm směrem k Rozkoši

Tato zeleň se nachází za sportovním areálem na parcele číslo 1216/1 ve vlastnictví obce, a to směrem k vodní nádrži Rozkoš.

Na obecním pozemku se nachází řidčeji osázený obvod polní cesty, který směrem k přehradě z důvodu změny vlastníků chybí. Je zde smíšená zeleň v druhovém zastoupení převážně ze slivoní. Rozhodně je to velmi kladný počín ze strany obce a je třeba tuto alej chránit a snažit se o její zachování dosadbou a vhodnou údržbou. Vzorný příklad zachování a udržování zeleného pásu podél pole, kterému napomáhá umístění el. betonových sloupů jako zábrana proti přiorávání.

Současný stav – půdorys

Současný stav – foto

Smíšená alej na kopci Jedliny

Jedná se o alej, která je tvořená listnatými i jehličnatými stromy v rytmičném osázení.

Alej se nachází na severním okraji obce při vjezdu od České Skalice.

Výsadba stromů je na soukromé parcele číslo 889/21 a zčásti zasahuje do polí sousedních, ve vlastnictví stejných majitelů. Hlavní druhové zastoupení má bříza a borovice.

Alej současný stav – půdorys

Alej – foto

Zeleň podél komunikace od České Skalice

Jedná se o stromořadí na začátku obce mezi Českou Skalicí a těsně před vjezdem do obce Velká Jesenice. Nachází se na pozemku, který je v majetku Správy silnic Královéhradeckého kraje.

Jde převážně o zeleň tvořenou nízkokmennými slivoněmi se slivoněmi keřovými.

O výsadbu je pečováno včetně zeleného travnatého pásu pod slivoněmi.

Rozhodně je to dobrý počín a je třeba v něm pokračovat. Každá zeleň, byť sebemenší, má v krajině velký význam.

Současný stav – půdorys

Současný stav – foto

Kořenová čistírna odpadních vod

Nachází se na parcele číslo 1429 na jihovýchodním okraji obce, kde tvoří jednu z posledních staveb v obci. Rozloha kořenové čistírny je 10 016 m².

Stručně ohodnoceno:

Kořenová čistírna plní v dostatečné míře plánovanou funkci a zároveň je i hezkým krajinným prvkem, který tvoří na okraji obce nenápadný a plynulý přechod do krajiny.

Její osázení zelení plní funkci na ni kladenou, tj. od silnice tvoří hustá kulisa smíšených dřevin protiprašnou a protierozní clonu, břehy čistírny zpevňují plazivé keře, které mají jednak funkci estetickou, ale hlavně zpevňující – protierozní.

Rostlinstvo čistírny se stará o čištění odpadních vod a o estetický prvek v krajině. Tím, že je zde rostlinstvo i kvetoucí, plní zároveň i významnou roli v zastoupení živočišného potravního a ekologického řetězce.

Čistírna – půdorys

Čistírna – současné foto

5. Místní části

Obec Velká Jesenice má další dvě místní části Veselici a Volovku. Tyto místní části se nachází jihozápadním směrem od Velké Jesenice ve směru na Jaroměř.

5.1 Volovka

Volovka je malá vesnička – osada (žije zde cca 60 obyvatel) nacházející se cca 2,5 km od Velké Jesenice.

Její velkou hodnotu spatřuji převážně v jejím dispozičním uspořádání domů, které tvoří nerušený a harmonický venkovský charakter. Je hodně málo obcí, které jsou „nepokaženy“ jako je Volovka, a proto je **nutné** k jakýmkoli zásahům v obci přistupovat maximálně obezřetně (nedopustit v obci výstavbu nových typových domů s neproporční a cizí architekturou, nedopustit, aby byla porušena dispozice a urbanistický koncept celé vesnice).

Její nevýhodu vidím momentálně v oblasti zeleně, kde původně krásný čistý prostor návsi se časem osázel různými dřevinami a bohužel je to pouze pro její škodu viz rozbor níže.

Letecké foto – Volovka

Náves současný stav – půdorys a foto

Přednosti:

- Velmi krásná a malebná obec se zachovalou původní dispoziční skladbou vesnice (zarovnané domy do uliční čáry, sklon střechy, dostatečně prostorné pozemky k samostatnému a samozásobitelskému hospodaření).
- Náves s typickými vesnickými prvky, jak bývalo kdysi zvykem (vodní nádrž, zvonička, kovový krucifix s kamennou podestou, ovocné stromy aj.).
- Před jednotlivými domy je dostatek volného prostoru, jak bývalo kdysi zvykem (květinové předzahrádky apod.), jsou zde některé stromy, zejména lípy, které nebyly dosud větší měrou narušeny řezem a vykazují dobrý zdravotní stav, se svým přirozeným charakterem koruny - tvoří tak základní kostru prostoru návsi.

Nedostatky:

- Malebnost obce poněkud narušují betonové sloupky el. vedení.
- Na narušení vesnického rázu se také podílí kovová čekárna, odkryté kontejnery na tříděný odpad a množství zeleně, která nemá venkovský charakter (stříbrné smrky, túje, jalovce).
- Dožívající ovocné stromy, které byly bohužel neoborně a necitlivě seřezány motorovou pilou, a tím byl zpečetěn jejich smutný osud.

Možná řešení:

- Sloupy el. vedení pokud možno vést v zemi s maximální ochranou a se zachováním kořenů zejména u dominantní lípy u rybníka.
- Kontejnery sjednotit dřevěným přístřeškem, s nerušeným vzhledem do prostor návsi, s přihlédnutím na pohodlný provoz.
- U čekárny zvolit nové řešení (dřevěná stavba korespondující s venkovským prostředím – dřevěné prvky ladit s ostatními dřev. prvky – na lavičkách, u zástěny kontejnerů aj.).
- Odstranit nevhodné jehličnaté stromy a keře s odstraněním i dožívajících ovocných stromů.
- Uskutečnit výsadbu nových ovocných stromů – vysokokmenů se zachováním genofondu starých, nejlépe lokálních odrůd (Matčino, Coxova reneta, Smířické vzácné, Čistěcké lahůdkové aj.).

- U stávajícího křížku odstranit současné nevzhledné oplocení, případně nahradit novým kovaným nebo dřevěným na pískovcových sloupcích, jak bývalo zřejmě původně.
- Zimostrázové keře po stranách křížku upravit řezem tak, aby se křížku nedotýkaly a opravit také jeho podezdívku s možným zbudováním trvalého záhonku.
- Lípu u rybníka možno navrhnout na památný strom.
- Na zvoničku pustit popínavou dřevinu (chmel, přísavník, akebie aj.), která má dobré regenerační schopnosti v případě oprav a nátěrů zvoničky.

- Zjistit odrůdy současných ovocných stromů a v případě vzácnější odrůdy odebrat rouby a nechat vypěstovat nový sadební materiál.
- Domluvit se s vlastníkem nemovitosti čp. 3, zda by se mohly kontejnery posunout k jeho stodole. Tím by nebyly před okny objektu čp. 2. Pak by se mohly sjednotit zastřešeným oplocením s oboustranným přístupem.

Navržené řešení

Návrh v sobě zahrnuje možná řešení vzniklá rozbořem celkové situace popsané výše.

Na pozemku jsou zachovány perspektivní stromy tvořící momentálně vhodnou kostru návsi (lípy). Ostatní dřeviny jsou odstraněny a na jižní stranu návsi (tak, aby co nejméně stínily občanům) jsou navrženy stromy nové (ovocné).

Vycházel jsem z toho, že každý v obci má poměrně velký pozemek na to, aby si na své zahradě mohl pěstovat ovocné stromy, jaké chce. Na návsi by ovocné stromy sloužily spíše jako propojení okolní krajiny (kde se ovocné stromy také vyskytují) do prostor návsi a naopak. Tím vznikne celkové propojení a harmonie místa.

Stromy by měly být vysokokmeny, aby se pod nimi dalo pohodlně chodit a aby průhledy na okolní stavby zůstaly zachovány. U stromů bude důležitá fáze výchovná, kde se zapěstují koruny tak, aby se v pozdějších letech nemusely řezat, maximálně pouze citlivě prosvětlovat.

Cílem není udělat z návsi ovocný sad, ba naopak návěs co nejvíce uvolnit, aby se prostor stal čistý s možností setkávání občanů, povalování se, dětských her apod.

Tím, že je architektura budov na návsi poměrně neporušená, je možno čistou a průhlednou návsi vnímat i jednotu celého venkovského prostoru. Zeleň tak tvoří vhodnou kulisu a podtrhuje urbanistické řešení celku. Možná by bylo na místě zeleň přirovnat k herci na jevišti, kde kulisu plní architektura vesnice a zeleň jako herec se stará o hru (orámování, světlo, stín, barevný efekt, proměnlivost apod.).

Celkový návrh by umocnilo i to, že by např. vedení obce Velká Jesenice nabídlo občanům Volovky službu, kdy by k místním občanům přijela firma zaset letničkovou louku do jejich předzahrádek (případně by si ji zaseli sami). Stačil by jen úzký pruh (cca do 1 m šíře) před domem a tím by mohl

v občanech probudit i určitou touhu po okrášení svých předzahrádek. Jinou variantou je soutěž o nejhezčí květinovou předzahrádku, kde by vítěz získal poukaz na nákup semen na další roky.

Z půdorysu je patrné rozmístění navržených i stávajících stromů s výměnou čekárny, která by se přetvořila ve venkovském duchu. Z druhé strany čekárny je plánovaná lavička pro možnost vnímání návsí zrcadlící se na vodní hladině rybníku. Další lavička je umístěna volně v travnaté ploše poblíž ovocného stromořadí natočená pohledově k rybníku a vzrostlé lípě.

V návrhu je provedeno také zastřešení a přesunutí kontejnerů na tříděný odpad k čp. 3.

Bylo by dobré projednat celkovou situaci s občany s vysvětlením výhod pro ně i celou obec. Někdy se lidé bojí změny jen proto, že si neumí představit novou situaci. Je třeba vše důkladně vysvětlit a zdůraznit hodnoty, které se plánovanou změnou ještě více umocní.

Vizualizace navržené návsí

5.2 Veselice

Veselice je další místní částí obce Velká Jesenice v okrese Náchod. Nachází se cca 2 km jihozápadně od Velké Jesenice a žije zde cca 50 obyvatel.

Obec Veselice má dvě zastavěné části rozdělené loukou a vodním kanálem Rozkoš, vlévajícím se do řeky Metuje.

Její velkou hodnotu spatřuji převážně v zasazení obce do krajinného rázu, v její urbanistické skladbě, která působí spíše jako vyrostlá z původního přírodního reliéfu, než aby zde byly patrné velké zásahy do krajiny. To dává možnost pozorovat různé detaily řešení výškového začlenění staveb do krajiny.

Její mírnou nevýhodu vidím v určité absenci většího centrálního návěsního prostoru, což samozřejmě nemusí být podmínkou každé obce. Dalo by se říci, že to bývalo výsadou převážně obcí většího rozsahu. Prvním dojmem tedy působí jako obec, která vznikala bez předem daného plánu, ale poměrně citlivě se vyvíjela s úctou obyvatel k daným přírodním podmínkám, což jí propůjčuje její specifický charakter.

Současný stav – půdorys

Přednosti:

- Obec je hojně obklopena zelení (lesy, aleje, remízky...).

Nedostatky:

- Narušení malebnosti obce je dáno zejména používáním cizích dřevin.

Možná řešení:

- Snažit se zachovat přírodní ráz obce a pokud možno nevnášet městské prvky do prostoru vesnice.

Současný stav – foto

Foto ukazuje situaci na návsi u zvoničky, kde byla vytvořena falešná perspektiva výsadbou cypřišků, které nepatří do venkovského prostředí. Problematické je i umístění zvoničky v pohledovém střetu s dominantním křížem.

Vizualizace

Vizualizace ukazuje vyčištění pohledu na dominantní kříž a jeho zdůraznění dvěma postranními ovocnými stromy, prolínající a opakující se v blízkém okolí.

Březové stromořadí

Do obce prolíná zeleň, která je přírodního charakteru a obec je nenásilně integrována do okolního prostředí. Tyto hodnoty je vhodné chránit.

V tomto případě je stromořadí nejen spojovacím prvkem s dalšími částmi v obci, ale tím, že je tvořena druhem přirozeně se vyskytujícím v okolí, příroda nenásilně prolíná celou obcí.

Pokud je březové nebo topolové stromořadí u cesty, je třeba dbát pravidelných kontrol z důvodu křehkého dřeva a častého napadení dřeva hnilobou.

Foto – současný stav

6. Orientační propočet nákladů

Orientační propočet by měl sloužit převážně k cenové představě, k jaké částce se bude realizované dílo přibližovat. Skutečná cena díla se může lišit a u větších zakázek to může být řádově i o desítky tisíc korun. Konečná cena díla pak závisí na různých okolnostech, jako jsou poctivost zhotovitele a dodržování technologií při realizaci díla, vzdálenost sídla realizační firmy od místa realizace, svépomocné práce ze strany obce, momentální dostupnost navržených materiálů, možnost deponie odpadu na obecním pozemku aj.

Významná místa v intravilánu obce a jejich zeleň

Orientační propočet nákladů na úpravy zeleně u sochy sv. Václava

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	výsadba keřů	ks	3	350	1 050,00 Kč
2	rostlinný materiál	ks	3	400	1 200,00 Kč
3	zahradní kompost s dopravou	m ³	0,5	1400	700,00 Kč
4	mulčování rostlin	m ²	5	50	250,00 Kč
5	mulč s dopravou (kůra, štěpky...)	m ³	0,4	1600	640,00 Kč
6	přepravní náklady	km	150	9,00	1 350,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA VČETNĚ DPH				5 190,00 Kč

Orientační propočet nákladů na úpravy u "Pomníku obětem první světové války"

Varianta 1

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	odstranění stávajících tují a jalovců i s kořeny	ks	50	400	20 000,00 Kč
2	odstranění pařezů	ks	2	2700	5 400,00 Kč
3	odstranění betonové podezdívky s odvozem	bm	10	450	4 500,00 Kč
4	odstranění kovového oplocení s odvozem	bm	15	200	3 000,00 Kč
5	založení mlatové cesty včetně materiálu	m ²	40	3000	120 000,00 Kč
6	výsadba stromů, včetně rostlin, kotvení a úvazků	ks	3	4500	13 500,00 Kč
7	výsadba keřů včetně rostlin	ks	4	150	600,00 Kč
8	řadová výsadba keřů nízká, včetně rostlin	ks	20	150	3 000,00 Kč
9	řadová výsadba keřů vyšších – tvarovaný živý plot, včetně rostlin	ks	80	180	14 400,00 Kč
10	založení travnaté plochy	m ²	312	60	18 720,00 Kč

11	lavičky včetně montáže	ks	5	5000	25 000,00 Kč
12	zahradní kompost s dopravou	m ³	4	1400	5 600,00 Kč
13	mulčování rostlin	m ²	60	50	3 000,00 Kč
14	mulč s dopravou (kůra, štěpky...)	m ³	6	1600	9 600,00 Kč
15	přepravní náklady	km	200	9,00	1 800,00 Kč
16	plastika (darem, jako výstupní materiál při praktické výuce – dřevořezba, kameničina, kovářství...)	ks	1	0	0,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA				248 120,00 Kč

orientační cena dřevěného přístřešku na kontejnery (na kovových patkách v betonu)

krytina plechová, s imitací tašek

140 000,00 Kč

Orientační propočet nákladů na úpravy u "Pomníku obětem první světové války"**Varianta 2**

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	odstranění stávajících tují a jalovců i s kořeny	ks	50	400	20 000,00 Kč
2	odstranění pařezů	ks	2	2700	5 400,00 Kč
3	odstranění betonové podezdívky s odvozem	bm	10	450	4 500,00 Kč
4	odstranění kovového oplocení s odvozem	bm	15	200	3 000,00 Kč
5	založení mlatové cesty, včetně materiálu	m ²	40	3000	120 000,00 Kč
6	výsadba stromů, včetně rostlin, kotvení a úvazků	ks	3	4500	13 500,00 Kč
7	výsadba keřů včetně rostlin	ks	4	150	600,00 Kč
8	výsadba trvalek, včetně rostlin	m ²	20	850	17 000,00 Kč
9	řadová výsadba keřů vyšších – tvarovaný živý plot, včetně rostlin	ks	80	180	14 400,00 Kč
10	založení travnaté plochy	m ²	312	60	18 720,00 Kč
11	lavičky včetně montáže	ks	5	5000	25 000,00 Kč
12	zahradní kompost s dopravou	m ³	4	1400	5 600,00 Kč
13	mulčování rostlin	m ²	60	50	3 000,00 Kč
14	mulč s dopravou (kůra, štěpky...)	m ³	5	1600	8 000,00 Kč
15	mulč s dopravou (kačírek)	m ³	1,5	1000	1 500,00 Kč
16	přepravní náklady	km	200	9,00	1 800,00 Kč
17	plastika (darem, jako výstupní materiál při praktické výuce – dřevořezba, kameničina, kovářství...)	ks	1	0	0,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA				262 020,00 Kč

orientační cena dřevěného přístřešku na kontejnery (na kovových patkách v betonu)

krytina plechová, s imitací tašek

140 000,00 Kč

Orientační propočet nákladů na úpravy u "Pomníku obětem první světové války"**Varianta 3**

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	odstranění stávajících tují a jalovců i s kořeny	ks	50	400	20 000,00 Kč
2	odstranění pařezů	ks	2	2700	5 400,00 Kč
3	odstranění betonové podezdívky s odvozem	bm	10	450	4 500,00 Kč
4	zbudování nového základu pod pomník	m ²	4	8000	32 000,00 Kč
5	přesun pomníku	ks	1	6500	6 500,00 Kč
6	výsadba stromů, včetně rostlin, kotvení a úvazků	ks	3	4500	13 500,00 Kč
7	výsadba keřů včetně rostlin	ks	2	150	300,00 Kč
8	řadová výsadba keřů vyšších – tvarovaný živý plot, včetně rostlin	ks	105	180	18 900,00 Kč
9	založení travnaté plochy	m ²	232	60	13 920,00 Kč
10	lavičky včetně montáže	ks	6	5000	30 000,00 Kč
11	zahradní kompost s dopravou	m ³	3	1400	4 200,00 Kč
12	mulčování rostlin	m ²	120	50	6 000,00 Kč
13	mulč s dopravou (kůra, štěpky...)	m ³	5	1600	8 000,00 Kč
14	mulč s dopravou (kačírek na dětské hřiště)	m ³	15	1000	15 000,00 Kč
15	přepravní náklady	km	300	9	2 700,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA				<u>180 920,00 Kč</u>

orientační cena herních prvků (dle množství a druhů)250–500 000 Kč

orientační cena dřevěného přístřešku na kontejnery (na kovových patkách v betonu)

krytina plechová, s imitací tašek

140 000,00 Kč

Orientační propočet nákladů na úpravy zeleně u "Pomníku Jendy Hofmana"

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	výsadba keřů	ks	2	150	300,00 Kč
2	rostlinný materiál	ks	11	150	1 650,00 Kč
3	výsadba růží	ks	9	150	1 350,00 Kč
4	zahradní kompost s dopravou	m ³	0,2	1400	280,00 Kč
5	mulčování rostlin	m ²	2	50	100,00 Kč
6	mulč s dopravou (kůra, štěpky...)	m ³	0,1	1600	160,00 Kč
7	přepravní náklady	km	150	9	1 350,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA				<u>5 190,00 Kč</u>

Ostatní místa v intravilánu obce a jejich zeleň**Orientační propočet nákladů na "Parkoviště pod kostelem"**

Č. pol.	Popis položky	Měrná jedn.	Počet měř. j.	Jednotková cena	Cena celkem
1	odstranění stávajícího jasanu včetně kořenů	ks	1	10000	10 000,00 Kč
2	zbudování štěrkového parkoviště včetně obrub	m ²	400	1000	400 000,00 Kč
	ORIENTAČNÍ CENA				<u>410 000,00 Kč</u>

Zeleň v extravilánu obce

Zeleň v extravilánu obce bude naceněna dle zpracovaných, reálných projektových dokumentací.

7. Implementační část

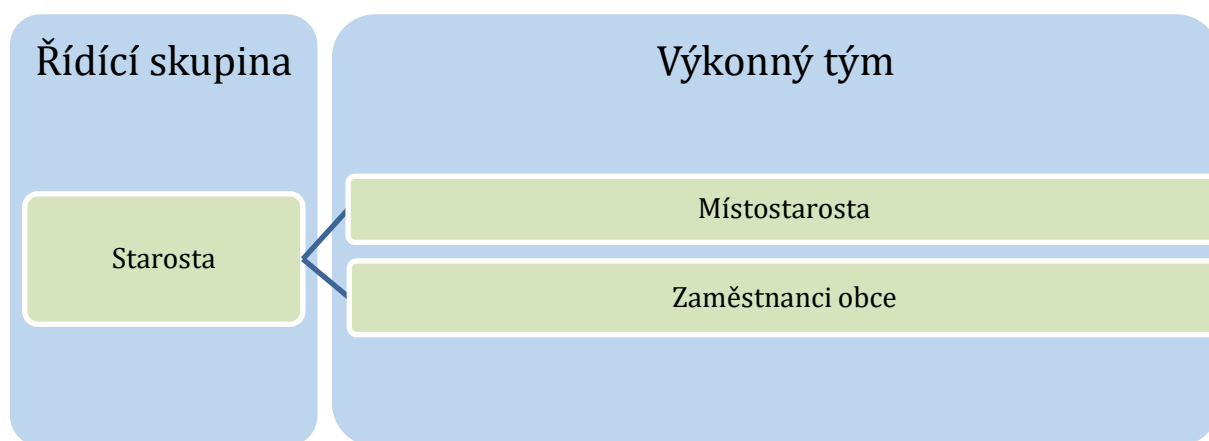
Pro úspěšné nastavení a praktické využití strategického dokumentu je nezbytné definovat a popsat následující oblasti:

- Způsob řízení a organizační zajištění naplňování Strategie rozvoje zeleně
- Systém financování Strategie rozvoje zeleně
- Aktualizace Strategie rozvoje zeleně
- Monitoring a vyhodnocení naplňování Strategie rozvoje zeleně

7.1 Způsob řízení a organizační zajištění naplňování Strategie rozvoje zeleně

Pokud má dojít k naplnění cílů strategie, je potřeba zajistit jednoznačný způsob jejího řízení. Ten musí vycházet ze systému řízení obce, kdy zastupitelstvo je orgán řídící a vedení obce spolu se zaměstnanci úřadu je orgán výkonný. Systém řízení strategie rozvoje zeleně naznačuje následující schéma.

Znázornění způsobu řízení a organizačního zajištění naplňování Strategie rozvoje zeleně v obci Velká Jesenice

Řídící skupina

Řídící skupina představuje hlavní orgán, který je zodpovědný za postupné naplňování strategie. Řídící skupina rozhoduje o tom, zda přijme/nepřijme a schválí/neschválí předložené rozvojové projekty (včetně jejich navrženého rozpočtu), které jsou v souladu se schváleným plánovacím dokumentem. Řídící skupina dále určí osobu, tzv. garanta, jehož rolí bude iniciovat a koordinovat všechny činnosti spojené s realizací a aktualizacemi strategie. Garant by měl být jeden z členů řídicí skupiny, příp. výkonného týmu.

Výkonný tým

Výkonný tým je složen z představitelů obce a vybraných zaměstnanců obce. Vedoucím výkonného týmu je starosta obce. Stěžejním úkolem výkonného týmu v procesu implementace strategie je

předkládat řídicí skupině konkrétní návrhy projektů a rozvojových aktivit, které jsou v souladu se schváleným strategickým dokumentem. Dalšími úkoly výkonného týmu jsou: monitoring a průběžné vyhodnocování naplňování jednotlivých aktivit a zajištění aktualizace strategie (vlastními silami či za pomoci externí osoby).

Do procesu implementace Strategie rozvoje zeleně budou zapojeny i další subjekty, které budou plnit funkci poradní.

7.2 Systém financování Strategie rozvoje zeleně

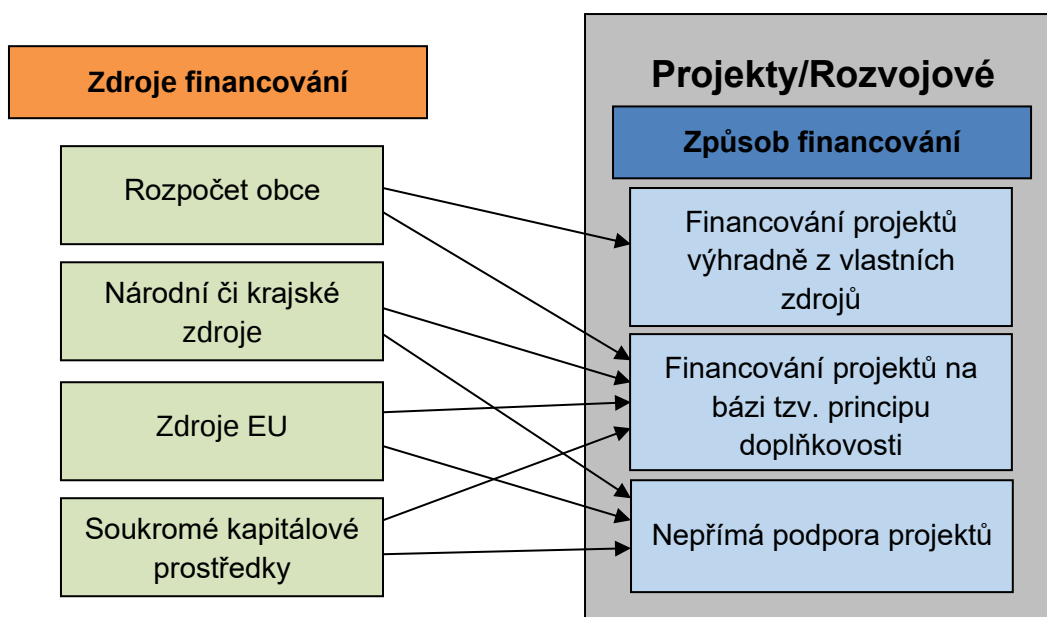
Z hlediska naplňování jednotlivých projektových záměrů strategie jsou nutné finanční prostředky. Realizace řady navržených aktivit se bezpochyby neobejde bez vnější finanční podpory. Proto je důležité využívat dostupné vnější finanční zdroje, jejichž příspěvek významně napomůže k jejich realizaci.

Financování rozvojových aktivit lze zajistit třemi předpokládanými způsoby:

1. **Financování projektů výhradně z vlastních zdrojů** – jednotlivé projekty jsou financovány výhradně z rozpočtu obce.
2. **Financování projektů na bázi tzv. principu doplňkovosti** – jednotlivé projekty jsou financovány z převážné části prostřednictvím externích finančních zdrojů a částečně z vlastních zdrojů. Externí finanční prostředky lze rozdělit na nevratné (dotace, granty) a vratné (úvěry, zápůjčky apod.). Především nevratné externí finanční prostředky představují velmi významný podíl finančních zdrojů, které jsou potřebné k realizaci daného projektu (mohou pokrýt až 85 či 90 % celkových nákladů projektu). Z pohledu externích zdrojů lze uvažovat o následujících zdrojích financování:
 - z rozpočtu Evropské unie – strukturální fondy EU
 - ze státního rozpočtu ČR
 - z rozpočtu Královéhradeckého kraje
 - ze soukromých kapitálových prostředků (bankovní úvěry, zdroje soukromého sektoru, prostředky nestátních neziskových organizací).
3. **Nepřímá podpora projektů** – obec Velká Jesenice se nepodílí ani finančně ani realizačně na přípravě a realizaci projektů. Role obce je v tomto případě iniciační a komunikační, čímž napomáhá k prosazování daného projektového záměru.

Vazby systému financování znázorňuje následující schéma.

Vazby systému financování Strategie rozvoje zeleně v obci Velká Jesenice

7.3 Aktualizace Strategie rozvoje zeleně

Nedílnou součástí implementace strategie je i její aktualizace. Jedná se totiž o tzv. „živý“ dokument, který by měl být aktualizován v čase a reagovat tak na aktuální změny politické, hospodářské, společenské či legislativní. Je proto žádoucí, aby se Strategií rozvoje zeleně bylo pracováno v čase a v návaznosti na její monitorování a vyhodnocování naplňování docházelo taktéž k její aktualizaci.

Aktualizace může být provedena buď dodatkem ke stávající strategii, nebo přímo úpravou strategie, čímž vznikne nová verze. Je nezbytné uvést termín aktualizace a vyznačit provedené změny.

Za zajištění aktualizace a dílčích revizí strategie je zodpovědný výkonný tým.

7.4 Monitoring a vyhodnocení naplňování Strategie rozvoje zeleně

Systém monitoringu a vyhodnocování realizace Strategie rozvoje zeleně v obci Velká Jesenice je důležitou součástí celého strategického dokumentu. Je žádoucí, aby monitoring a vyhodnocování naplňování strategie byl prováděn průběžně a mohl tak pružně reagovat na aktuálně vzniklé situace. Faktorů, které mohou vstupovat do realizace strategie a mít na ní pozitivní či negativní vliv je skrze politické, společenské, hospodářské a legislativní prostředí mnoho. Nelze tedy předpokládat, že do realizace strategie nebude potřeba zasahovat.

Za monitoring a vyhodnocování naplňování strategie je odpovědný výkonný tým.

(Metodika přípravy veřejných strategií, ve znění aktualizace z prosince 2018)

8. Závěr

Velká Jesenice a její dvě místní části mají mnoho hodnotných lokalit, které je nutné chránit. Mnoho míst, o které je třeba dobře pečovat, i místa, která je třeba rozvíjet nebo proměnit tak, aby i pro následující generace byla zachována krása a malebnost vesnice a okolní krajiny.

Charakter vesnice je vytvořen již samotným urbanistickým konceptem, který je správnou měrou vyvážen zelení, což dává obci specifický venkovský ráz a harmonické uspořádání.

Rád bych poděkoval panu starostovi Petrovi Jenišтови za poskytnuté podklady a za čas, který mi věnoval při poznávání hodnot obce Velká Jesenice.

9. Zdroje

Historie obce [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<<http://www.velkajesenice.cz/?pid=28&sid=32>>.

Webové stránky obce [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<<http://www.velkajesenice.cz/?pid=28>>.

Místopisy.cz [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/10496/velka-jesenice/>>.

Kaple sv. Františka Serafinského [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<[https://cs.wikipedia.org/wiki/Kaple_svat%C3%A9ho_Franti%C5%A1ka_Serafinsk%C3%A9ho_\(Velk%C3%A1_Jesenice\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kaple_svat%C3%A9ho_Franti%C5%A1ka_Serafinsk%C3%A9ho_(Velk%C3%A1_Jesenice))>.

Obrázky:

Znak obce [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Velk%C3%A1_Jesenice_znak.jpg>.

Poloha obce - Google maps [online]. [2018-05-28]. Dostupné z:

<<https://www.google.cz/maps/place/Velk%C3%A1+Jesenice/@50.3572009,15.9666287,12.5z/data=!4m5!3m4!1s0x470e7c7db4e963d9:0xaf971ca1d9201c32!8m2!3d50.3610751!4d16.0376361>>.

Ikatastr – schéma katastrálního území [online]. [2018-07-25]. Dostupné z:

<<https://www.ikatastr.cz/#kde=50.36107,16.03763,18&mapa=letecka&vrstvy=&info=50.38262,16.02287>>.